

Til Kultur- og kirke departementet

Oslo, 19.10.04

Fra Riksteatret: Innspill til stortingsmelding om kultur og næring

I brev fra Departementet av 24.08.04 blir det bedt om synspunkter på særlig tre problemstillinger; referert i brevet. På bakgrunn av Riksteatrets lange erfaring med hensyn til produksjon og formidling av teater/dans, markedsføring, informasjon – og samarbeide med sponsorer, vil vi gjerne bidra med noen synspunkter.

Stortingsmeldingen bør etter vårt syn inneholde en politisk drøfting av hva som er de bevilgende myndigheters tanker bak økonomiske overføringer til store kunst- og kulturinstitusjoner som er avhengig av statlige/regionale midler for sin virksomhet. Den bør også utdype av hva sentrale myndigheter ønsker å oppnå med overføringene. Som institusjonsteater opplever Riksteatret problemstillingen: *Krav til høye publikumstall – inspirere til egenaktivitet i lokalsamfunnene – "nyskapende" kunst*; som kompleks å forholde seg til. En høy inntjening er ikke forenlig med eksperiment-teater. Å vinne større publikumsgrupper for "små" uttrykk utenfor de største byene er et prosjekt som tar tid, men som det arbeides med. Men meldingen bør få med, etter vår erfaring, at samarbeidet med sponsorer resulterer i nye publikumsgrupper for teatrene, slik som kundegrupper av og ansatte i bedriftene. Disse er ikke nødvendigvis vårt kjernepublikum.

Når det gjelder *virkemiddelbruken*, som er nevnt i brevet, bør meldingen komme med betraktninger rundt målsettingen av hele befolkningens grunnleggende ferdigheter; den kulturelle kompetansen. Slik vi ser det, er det av mindre viktighet å vurdere kortsiktig økonomisk vinning som mål for økonomiske overføringer, både for de bevilgende myndigheter, kunst- og kulturinstitusjonen og for næringslivet. Selvfølgelig kan kultur være en næring i seg selv, slik det er nevnt i brevet, men igjen – totalt sett bør målet for kunst- og kulturpolitikken være å heve det kulturelle kompetansenivå i hele befolkningen. På sikt vil dette også tjene næringslivet.

Vi ønsker oss en Stortingsmelding som "hever blikket" og evner å se langt frem i tid, og drøfte om ikke Norge kan bli en merkevare for forskning, produksjon av film, jazz, moderne dans, arkitektur m.v., og at synergieffekten for næringslivet også vurderes ut fra synsvinkelen: Kulturlivet bidrar til innovasjon og nytenkning ikke bare innen bedriftene og de forskjellige kunstfagområder, men også til bedriftenes organisasjon og administrasjon. Det sistnevnte er et felt hvor Norge allerede har spisskompetanse, og der samarbeid mellom kultur og næring (sponsorer) allerede er påbegynt.

Meldingen bør ta for seg de ulike geografiske nivåer når det gjelder kulturell aktivitet og vurdere kultur- og næringspolitisk både statlige, fylkeskommunale/regionale, kommunale, private kunstneriske aktiviteter og rene amatøraktiviteter. (For de lokale og regionale aktivitetene er midler fra lokalt næringsliv nødvendig, særlig evenementer begrenset i tid som festivaler eller spel.)

Virkingene av samarbeide mellom flere aktører i kulturlivet og i næringslivet bør altså drøftes med hensyn til flere forhold, det kan også være bosetting - eller psykisk og fysisk helse. Kulturdepartementet bør i meldingen oppmuntre til å utvide kontakten med andre departementer; omtalt som tverrsektorielt samarbeid. Etter vårt syn bør samtlige departementer fokusere på kultur. Kultur betyr også *livslang læring*.

Man må heve politikeres bevissthet rundt kulturelle spørsmål, slik at de kan forstå at et levende kulturliv betyr mye mer enn kampen for overføringer til egne lokale oppgaver og aktiviteter. Det kunne i meldingen også være interessant med en drøfting av hva som kan være de ulike departementers kulturelle ansvar og oppgaver i tiden som kommer.

Med hensyn til innspill knyttet til kultur- og næringsrelaterte prosjekter og satsninger som kan passe som eksempler i meldingen, leser vi i brevet at kultur og næring ofte står sentralt i samband med sted-, by- og regionutviklingsprosjekter. Mulighetene for impulser og opplevelser på stedet der folk bor er vesentlig for bosettingen; også besøk fra annet enn lokale tiltak. Et godt eksempel er kanskje Riksteatrets spillested Kulturhuset i Sandnes, der kulturhuset står sentralt i byutviklingen. Valget av Sandnes som spillested for oss var nettopp et resultat av de grunnleggende tanker som kommunen gjorde rundt byutvikling, kulturopplevelser og infrastruktur. Andre prosjekter som er godt kjent her til lands er fenomenet i Bilbao, som handler om hvordan gamle, nedlagte industriområder kan bli gjort levende ved hjelp av bevisst satsning på kultur.

Riksteatret vil igjen peke på at det ikke er nok med midler fra det kommunale og eller private nivået, men at det statlige nivået involverer seg i prosjektene. Det er ikke nok at en fabrikk bygges om til kulturaktiviteter – prosjektet skal også driftes og leve i tiden etter.

Spørsmål knyttet til kultur og næring er mangefasetterte, og relativt nye i Norge. Det er lenge siden kulturlivet var avhengig av meséner og lokale fabrikkeieres velvillighet for å få bygget teatre og konsertsaler. Vi trenger i dag en tverrsektoriell nasjonal kulturpolitikk. Etter vårt syn er det *befolkningens totale kulturelle kapital* som skal være gevinsten for samarbeidet mellom kultur og næring. - Vi vil påstå at Finlands internasjonale suksess innen mobiltelfoni, klassisk musikk og arkitektur er et resultat av landets bevisste kultursatsing gjennom årtier. *Alle* finske byer har sitt byteater, for eksempel. Italias suksess innen moteverdenen ville være utenkelig uten denne kulturnasjonens høye etiske og estetiske kompetanse.

Til slutt vil vi understreke at privat økonomi aldri kan erstatte statlige overføringer til kulturen, men at nytenkningen rundt et tverrsektorielt økonomisk samarbeide vil føre til større forståelse departementene imellom med hensyn til å heve alle nordmenns kulturelle kompetanse. Det kan være én konklusjon i meldingen.

Med hilsen
for Bente Erichsen, teatersjef

Steinar Vestli,
Riksteatret